

Ομάδα Εργασίας ΣΤ 1

Ανάλυση και Επίδραση του υπό διαμόρφωση Νέου Θεσμικού Πλαισίου στη Δικτυακή Οικονομία και στη διάθεση & προσφορά Νέων Υπηρεσιών- Εφαρμογών

Εισαγωγές Παρατηρήσεις

- Γενικές παρατηρήσεις

Η αξία των τηλεπικοινωνιών στην εποχή μας, ως σημαντικός συντελεστής ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας έχει ήδη γίνει αντιληπτή από την αλματώδη εξέλιξη που παρουσίασε κατά την τελευταία δεκαετία.

Ειδικότερα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι υψηλοί ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης που επιτεύχθηκαν οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε αυτόν τον λόγο.

Εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων ίσως, αποδεικνύεται ότι οι επενδύσεις που ακολούθησαν την απελευθέρωση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων και

υπηρεσιών υπήρξαν, έως και σήμερα, παραγωγικές, αξιοποιήθηκαν στον μέγιστο δυνατό βαθμό για την παροχή βελτιωμένων και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών, οδήγησαν στην δημιουργία νέων δικτύων, συνέβαλαν στην ριζική αναβάθμιση των υπαρχόντων, και απετέλεσαν τις πλατφόρμες πάνω στις οποίες κινήθηκε μια νέα δυναμική επιχειρησιακών πρωτοβουλιών.

Η δεκαετία του '90 αποτέλεσε την δεκαετία των ψηφιακών ασυρματικών δικτύων κινητής τηλεφωνίας. Η απελευθέρωση των δημοσίων δικτύων και υπηρεσιών στον τομέα αυτό, έχει να επιδείξει σημαντικά επιτεύγματα που τελικά εκτός από την οικονομική και επιχειρησιακή τους διάσταση έχουν διαμορφώσει πλέον νέα δεδομένα – προκλήσεις και δυνατότητες - στις κοινωνικές δομές, στην δημόσια διοίκηση, στο δίκαιο, την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, την υγεία, την δημόσια και ιδιωτική ασφάλεια.

Η άρση των αποκλειστικών προνομίων με την απελευθέρωση της φωνητικής τηλεφωνίας, ήρθε αργότερα να ολοκληρώσει την θεσμική παρέμβαση στον χώρο των τηλεπικοινωνιών η οποία ξεκίνησε το 1990 σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η «νέα οικονομία», ως αποτέλεσμα, πρωταρχικά, θεσμικών πρωτοβουλιών διαμορφώνεται πλέον, από «el dorado» για νέες παραγωγικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, σε παράγοντα διαχρονικής και πολυεπίπεδης οικονομικής και κοινωνικής παρέμβασης. Και πιο συγκεκριμένα,

- οι δικτυακές δομές (ενσύρματες και ασύρματες ¹) ως μοχλός άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας, λόγω της αυξημένης ζήτησης και των αναγκών δημιουργίας, επέκτασης ή/και ανανέωσης των υπαρχόντων υποδομών.
- Ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης με την εισαγωγή νέων εφαρμογών εξυπηρέτησης του πολίτη, την ηλεκτρονική ανταλλαγή εγγράφων, γενικότερα την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.
- Η ανάγκη για ολοένα ευρύτερη διάχυση της πληροφορίας (ανεξαρτήτως είδους) για την εξυπηρέτηση επιχειρησιακών και μη λόγων.

¹ Ορθότερη θεωρείται η χρήση των εννοιών «καλωδιακές» και «μη καλωδιακές», καθώς με την εξέλιξη της τεχνολογίας δεν ανταποκρίνεται πλέον στην πραγματικότητα η έννοια της ενσύρματης κατασκευής δικτύου, καθώς για όλες τις νέες κατασκευές χρησιμοποιείται υλικό (π.χ. fiber optic) ενσωματωμένο σε καλωδιακό φορέα.

- Το ηλεκτρονικό εμπόριο, η ενίσχυση δραστηριοτήτων που μειώνουν το κόστος παραγωγής, μέσω τις χρήσης νέων τεχνολογιών και υποδομών.
- Η ταχύτητα με την οποία ολοκληρώνονται οι τεχνολογικοί κύκλοι, ιδίως δε στην κινητή τηλεφωνία.
- Ο διαρκής εμπλουτισμός των υπάρχοντων τηλεπικοινωνικών υπηρεσιών με νέες.
- Το εύρος των υπηρεσιών που παρέχεται μέσα από τα δημόσια δίκτυα (από την φωνή και την ανταλλαγή δεδομένων στην εξυπηρέτηση αναγκών της δημόσιας διοίκησης).
- Η αλληλεπίδραση-διάδραση, μέσω της απαιτούμενης πλέον διαλειτουργικότητας, των δικτύων.
- Η αναγκαιότητα διασφάλισης της συνέχειας, της διαρκούς και ακώλυτης λειτουργίας και συντήρησης των δημοσίων δικτύων, ανεξαιρέτως του φορέα εκμετάλλευσής τους.
- Η αξιοποίησή τους για την παροχή εκτός από τις αμιγώς εμπορικές και για υπηρεσίες που άπτονται της εξυπηρέτησης του πολίτη (υγεία, ασφάλεια, εκπαίδευση κ.ά.)

Δεν έγινε ξαφνικά αισθητή η σπουδαιότητα των νέων δικτύων και των υπηρεσιών που αυτά εξασφάλισαν για τους πολίτες, αλλά περισσότερο έγινε σταδιακά αισθητή η κλιμάκωση των τεχνολογικών επιτευγμάτων από την βιομηχανία που ανταποκρίθηκε με την σειρά της στην ζήτηση των προϊόντων/υπηρεσιών και στη διείσδυση που αυτά παρουσίασαν στις παγκόσμιες αγορές και κοινωνίες.

Η αναφορά στην έννοια της «τεχνολογικής επανάστασης» ανταποκρίνεται σε μια πραγματικότητα που αποτελείται από ένα σύνθετο και σχετικά ώριμο θεσμικό πλαίσιο σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο βάσει του οποίου ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό η σχετική επιχειρηματική δραστηριότητα του οικείου κλάδου, και επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό περισσότεροι κλάδοι.

Η δημόσια διοίκηση με την αποκέντρωση των θεσμών και λειτουργιών της, το δίκαιο και η απονομή της δικαιοσύνης, η παροχή υπηρεσιών υγείας, η εκπαιδευτική διαδικασία στο πλαίσιο της συνεχούς κατάρτισης, είναι μερικοί από τους κλάδους που επηρεάζονται άμεσα από την ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιακών δομών και υπηρεσιών.

Η ιδιαίτερη σπουδαιότητα που απέκτησαν οι τηλεπικοινωνίες, ως ολοκληρωμένα δίκτυα επικοινωνίας στις σύγχρονες κοινωνίες και ο μετασχηματισμός που επιφέρουν διαρκώς στην δομή των οικονομιών (από τις επενδύσεις, την απασχόληση μέχρι και τις απαιτούμενες επαγγελματικές εξειδικεύσεις) οδήγησαν στην συστηματοποίηση, τον εμπλουτισμό και την εφαρμογή σε μεγάλη κλίμακα και μάλιστα, με ταχύτατους ρυθμούς, θεσμικών μέτρων.

- **Ισχύον θεσμικό πλαίσιο:**

Αντιμετώπισε με επιτυχία την πρώτη φάση πλήρους απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα, αλλά πλέον δεν ανταποκρίνεται στις αποφάσεις της Λισσαβώνας για «αναμόρφωση» του.

Σε πολλά σημεία του εξακολουθεί να παραμένει ασαφές, ενισχύοντας την έκδοση πληθώρας ειδικότερων ρυθμιστικών μέτρων.

Υπάρχει ανάγκη αναπροσαρμογής τους στις νέες ανάγκες όπως διαμορφώνονται από την ωρίμανση των επιμέρους αγορών και την ανάδειξη νέων τεχνολογιών πρόσβασης και υποστήριξης υπηρεσιών.

- **Ζητήματα από την εφαρμογή του Θεσμικού πλαισίου της Ε.Ε.**

Πεδίο Ανταγωνισμού στα δίκτυα και τις υπηρεσίες:

Ο ρόλος του Εθνικού Ρυθμιστή καθίσταται περισσότερο από ποτέ σημαντικός, καθώς πλέον η ενίσχυση του ρόλου του συνολικά, τον θέτει στον κέντρο του συντονισμού όλων εκείνων των δράσεων που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη των δικτύων και των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η παρούσα μελέτη θεωρεί κομβικό τον ρόλο που ανατίθεται στον Εθνικό Ρυθμιστή από το νέο θεσμικό πλαίσιο και κρίνει ως απαραίτητη την ανάλυση της νέας παρεμβατικής δυναμικής με την οποία έχει εξοπλιστεί θεσμικά.

Περισσότερο απ' ό τι προβλέπεται στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η δυναμική που τυχόν αναπτύξουν τα υπάρχοντα και τα νέα δίκτυα καθώς και οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο αποδοτικά θα ενσωματωθούν και θα εφαρμοστούν οι, προβλεπόμενες από τις νέες Οδηγίες, αρμοδιότητες. Εκτός από την πιθανότητα να πρέπει να επανεξεταστούν οργανωτικά θέματα, ιδιαίτερο

βάρος και προσοχή θα απαιτηθεί να δοθεί στην διαχείριση των επιμέρους αγορών. Η ευέλικτη προσέγγιση που υιοθετήθηκε από το νέο θεσμικό πλαίσιο είναι αυτονόητο ότι αναμένεται να εξεταστεί και σε εθνικό επίπεδο.

Βασικό στοιχείο του νέου θεσμικού πλαισίου είναι ότι σχεδιάστηκε κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίσει ότι *ex ante* ρυθμιστική παρέμβαση είναι αναγκαία μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου το επίπεδο του ανταγωνισμού στις ορισμένες ειδικότερες αγορές δεν κρίνεται ικανοποιητικό βάσει συγκεκριμένων αναλύσεων οι οποίες οφείλουν να είναι συμβατές με τις βασικές μεθοδολογίες που ακολουθούνται από το δίκαιο του ανταγωνισμού.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η πρόβλεψη ότι για τις Νέες Αγορές δεν θα πρέπει κατ'αρχήν να εφαρμόζεται *ex ante* κανονιστική παρέμβαση.

Όπως προκύπτει από τα σχετικά κείμενα ρυθμιστικού ενδιαφέροντος της Ε.Ε., ο λόγος που επιλέχθηκε η νέα αυτή προσέγγιση συνδέεται με την, περισσότερο από ποτέ ίσως, ξεκάθαρη στον μέγιστο δυνατό βαθμό απόφαση ενίσχυσης του ανταγωνισμού σε επίπεδο δικτύων και τεχνολογικών συστημάτων.

Για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος, εκτός των άλλων μέτρων, οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές έχουν εξοπλιστεί με τα κατάλληλα ρυθμιστικά εργαλεία ώστε, όταν κρίνεται αναγκαίο, να επιβάλλουν την πρόσβαση σε εκείνα τα δίκτυα όπου ο ανταγωνισμός δεν λειτουργεί σωστά λόγω της στάσης των κυρίαρχων σε αυτήν παρόχων.

Οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές λοιπόν, βγαίνουν ιδιαίτερα ενισχυμένες από το νέο θεσμικό πλαίσιο, με ιδιαίτερα αυξημένες αρμοδιότητες οι οποίες φαίνεται πλέον πιο ξεκάθαρα από ποτέ ότι θα αποτελέσουν το κύριο «οπλοστάσιο» για την προώθηση μιας ενιαίας αγοράς δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Μια επιπλέον διάσταση που γίνεται πιο ξεκάθαρη από τα σχετικά κανονιστικά κείμενα είναι ότι ο σκοπός της ανάπτυξης των υποδομών και των υπηρεσιών σε επίπεδο κρατών-μελών αποτελεί μέσο ολοκλήρωσης μιας ενιαίας πολιτικής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες για το σύνολο της Ε.Ε. Προς ενίσχυση αυτής της κατεύθυνσης πολιτικής αναφερόμαστε ενδεικτικά στον ιδιαίτερα σημαντικό συμβουλευτικό ρόλο που έχει αναλάβει το E.R.G. (European Regulators Group). Ήδη από την Απόφαση με την οποία ιδρύεται το ανωτέρω Όργανο επισημοποιείται ο οιονεί

θεσμικός της ρόλος στην διαδικασία λήψης σημαντικών αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Ζητήματα προς συζήτηση και ανάλυση από την εφαρμογή του νέου πλαισίου σε σχέση με τον έλεγχο της σωστής λειτουργίας των επιμέρους αγορών και του ανταγωνισμού.

Τα ακόλουθα θέματα έχουν κατά καιρούς επισημανθεί από τα αρμόδια όργανα της Ε.Ε. και θέτουν ένα πλαίσιο διαλόγου και επεξεργασίας, χρήσιμων για την θεματική της παρούσας Ομάδας Εργασίας. Ειδικότερα:

- Οι ενισχυμένες εξουσίες και ευχέρειες που απονέμονται στις Εθνικές Κανονιστικές Αρχές, με σκοπό να εκπληρώσουν τους συγκεκριμένους στόχους σχετικά με την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς.
- Ο προσδιορισμός συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων σε συγκεκριμένες Αρχές σε εθνικό επίπεδο, ταυτόχρονα με την περισσότερο από ποτέ διάκριση των αρμοδιοτήτων όταν αυτές ανατίθενται σε διαφορετικούς φορείς.
- Η έγκαιρη, κάθε φορά, ολοκλήρωση των αναλύσεων για κάθε προβλεπόμενη αγορά και η επανεξέταση των υποχρεώσεων που έχουν επιβληθεί. Κάθε καθυστέρηση μπορεί να θεωρηθεί ότι υποβαθμίζει την συνεχή εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου και δυνατόν να αναβάλλει την επιτυχή ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- Είναι κρίσιμη η επιλογή των κριτηρίων και των διαδικασιών που θα εφαρμοστούν για την παραχώρηση ατομικών δικαιωμάτων χρήσης ραδιοσυχνοτήτων.

Γενικότερα ζητήματα από την καθυστέρηση ενσωμάτωσης των νέων ρυθμίσεων:

- Καθυστέρηση ένταξης στο εθνικό πλαίσιο των νέων επωφελών για τους καταναλωτές ρυθμίσεων.
- Νομική αβεβαιότητα ως προς την εφαρμογή των νέων απλοποιημένων διαδικασιών και προϋποθέσεων σχετικά με την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών.